उच्छ्वासोऽमृतं प्राणऽआदधऽइति ॥ ३० ॥[1] वह्निज्वालाया ऊर्ध्वश्वासेन मुखमध्ये ग्रहणमुच्छ्वासः · यजमानेन आत्मसंस्कारत्वात् ॥ ॥ अष्टमी कण्डिका ॥ ८ ॥ ॥

अथ पद्धतिः ॥

ततोऽस्तमयादारभ्य सकलां रात्रिं स्वकीयं परकीयं वा अन्नं गार्हपत्यागारे बध्नाति न बध्नाति वा · यदि बद्धः स्वकीयो भवति तदा प्रातः कर्मणि संस्थिते तमन्नमग्नीधे दद्यात् स्वकीयाभावे दानाभावः । ततोऽस्तमिते सूर्येऽध्वर्युः रक्ते आनडुहे चर्मणि चत्वारि तण्डुलपात्राणि प्रक्षिपति · प्रसृतित्रयपरिमितं चैकैकं पात्रम् एवंविधानि चत्वारि · ततस्तांस्तण्डुलान्स्थाल्यामोप्य द्विः प्रक्षाल्य स्थापितेऽग्नावधिश्रित्य तं चातुष्प्राश्यसंज्ञकमोदनं पचति । तत उद्धास्य पक्वस्यौदनस्य मध्ये गर्तं कृत्वा तत्र गर्ते घृतमासिच्य तेन घृतेनाक्ता आश्वत्थीस्तिस्रः समिधः प्रादेशमात्रीर्हस्ते कृत्वोत्थाय तस्मिन्नग्नौ समिधाग्निमित्यनेन (३. १) मन्त्रेण तासां समिधां मध्यादेकामादधाति · तत उपविश्य सुसमिद्धायेति (३.२) स्वरेण जपति · तत उत्थाय तं त्वा समिद्भिरित्यनेन (३.३) द्वितीयां समिधमादधाति · तत उप त्वाग्नेरिति (३.४) तृतीयां समिधमादधाति । ततो यजमानश्चतुर्णामृत्विजां ब्रह्मादिक्रमेण पादौ प्रक्षाल्योपवेश्य तान्गन्धमाल्यादिभिरभ्यर्च्यान्नं संकल्प्य भोजयेत्[2] · तत्र छन्दांसि एतद्वः पाद्यम् छन्दोभ्य इदमासनम् इदमर्चनं छन्दोभ्यः स्वाहा इदमन्नं परिविष्टं परिवेक्ष्यमाणं वा तृप्तिः छन्दोभ्यः स्वाहा छन्दांसि प्रीयन्ताम् छन्दाꣳस्यनेन[3] प्रीणीम इति (२. १. ४. ४) श्रवणादत्रैवं कुर्वन्ति · ततस्ते ब्रह्मादयश्चत्वार ऋत्विजस्तमोदनं प्राश्नन्ति · ततोऽशनानन्तरं स्मृतिशुद्धो भूत्वाध्वर्युः स्फ्यं गृहीत्वा राद्धस्ते ब्रह्मौदन इत्याह । ततो यजमान ऋत्विग्भ्यो वरं ददाति · अस्य चातुष्प्राश्यपचनकर्मणः समृद्ध्यर्थमिमं[4] वरं ब्रह्मादिभ्य ऋत्विग्भ्यो

---

१) वायूपादानमुच्छ्वासः सैव चापाननक्रिया · यजमानसंस्कारोऽयमिति तत्कर्तृकः अतश्च पुनराधेये न भवति अग्निसंस्कारत्वात् अभिश्वासस्तु भवत्येव · द्वावपि चैतावेककर्तृकौ स पुनरपानितीति वचनात् · अभिश्वासः पुनर्ज्ञातसंयोगात् ततः सर्वानादधीतेत्यत्र न भवति उच्छ्वासस्त्वात्मसंस्कार[व]द्भवत्येवेति Karka. २) °र्च्यान्नं संकल्पयेत् Chamb. 622. ३) °वेक्ष्यमाणं छंदोभ्यः स्वाहा इदं छंदोभ्य इति त्यागः । छंदांस्यनेन Chamb. 622. ४) ? °र्थ इमं १.